

ձած են միայն մի ծերունի հիւանդ խարբերդցի և
մի երիտասարդ Եւղոկիացի, որոնք լաւ լուրեր
բերած չեն այնտեղի Հայերի վիճակին, որոց մեծ
մասն անդորր են: Այդ ծերունին որ երկու տարի
մնացեր է Ամերիկա, իր օրեր անցուցեր է մի
տարի հիւանդ պառկելով և մի տարի ալ կէս
մը աշխատելով, և կէս մը անդորր կենալով, այս-
պէս որ երկիր դառնալու ճանապարհածախըքը
հայրենակիցներն իրենց մէջ հաւաքելով զինքն
ճանրու դրած են:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻՈՅԻՑ

Գմիւռնիս, 16 ապրիլի
Ամսիս Զ-ին գաւառական ընդհանուր ժողովը ի
նիստ գումարվելով՝ վիճակիս առաջնորդ ընտրեց
Կ. Պոլսի պատրիարքական փոխանորդ Արքայնեան
Տ. Ներսէս ծ. վարդապետը. նոյն օրը և յաջորդ
օրը հեռազիրներ քաշվեցան նորին գերապատ-
ութեան ընտրութիւնը չնորհաւորող։ Ժողո-
վուրդը շատ գոհ կերեի նորին գերապատու-
թեան առաջնորդական ընտրութիւնէ, որովհե-
տե այժմից մեծ համակրանք ցոյց կը տրվի, և
անհամբեր կը սպասուի նրա գալստեան։ Երանի
թէ նրա ընտրութեամբ վերջ գտնէին երկապատ-
կութիւնները, որ շուրջ երեք տարի է կը տիրեն
ուսպանքիս մէջ։ Այս ապահով թէ Ե
րախառիթ լուրեր կը բերեն մեզ, այս տարի թէ Ե
այնչափ բազմաթիւ չէ եղեր ուխտաւորաց թիւը
բայց բազմատմամբ նախորդ տարոյ, հասոյթէ
աւելի է եղեր. ուխտաւորաց թիւը շուրջ 1100
հոգի, որոնցմէ զութ հասոյթ գոյացած է աւել
քան 3000 ոսկի. գալով պարտքին 32,000 ոսկին
իջել է և գեռ տէրութենէն կը պահանջուի 15,000
ոսկի, որ «հաւալիներով» պիտի վճարուի։ Վանքին
հաստատ հասոյթը երթալով կը շատնայ, որովհե-
տե կարկուրեան գեանին վրայ օրըստօք չկնքե-
կը շինուին, ս. Պատրիարք հօր հոգածութեամբ։

Սմբատ.

լան մամուլի այն

ձայն հաւանութեամբ և առասար քուղալի թեամբ կոչեց զինքը յառաջնորդական պաշտօն, մանաւանդ ժողովուրդը յոյժ համակիր է իրան և բոլորովին սխալ է «Արևելքի» թղթակցին այն լուրը թէ Այլագեան Տ. Յովսէփ վարդապետի հրաժարմանը վրա, ընտրուեցաւ Տ. Ներսէս ծ. վարդապետ Արալանեան: Ըսդհակառակն մենք ըստուգապէս զիտենք թէ առաջին քուէարկութեամբ ընտրուեցաւ գեր. Արալանեան, և կը լուսնք որ «Արևելքի» թղթակցին այդ բոլորովին ասնիմն լուրը պիտի հերքուի պաշտօնապէս, լուր մը որ միայն ընտրութիւնը անյաջողութեան դատապարտելու համար ստեղծված է քանի մը անձերէ, որք խոռվութիւններէ կախորդին:

Ամսիս Գ-ին, կիւրակէ, յետ կիսաւուր սիրուն հանդէս մը ունեցանք Ս. Հովհաննեան վարժարա-

Ամսիս 9-ին, կիւրակէ, յետ կիսաւոր սրբուս համդէս մը ունեցանք Ս. Հռիփսիմեան վարժարապետն մէջ, սոյն հանդէսը կազմակերպուած էր Կրթամէր ընկերութեան կողմէ, որ կը բաղկանայ աղուի օրիորդներէ, և թէն բաւական տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունի, բայց միայն քամի մը տարիէ ի վեր նախատակի մը կը ծառայէ, այն է մանկապարտէզի մը հաստատման գաղափարը ի գործ դնելով, ուրաքեղ 30—35 երկսեռ սանիկներ մանկավարժական դրութեամբ կը կրթուին: Ահաւասիկ կիրակնօրեայ հանդէսը ի նպաստ սոյն ընկերութեան կազմակերպուած էր. հանդէսը ըսկաւ երգով մը «մենք երաժշտաներ ենք, չութակ

Անցել էր մի քանի օր իմ վենեցիա գալուց յիտոյ, ես սենեակ էի վարձել Սան-Մարկօ հրապարակից ոչ հեռու և բուն վենեցիացու պէս օրվայ մնծ մասը անց էի կացնում բաց օդում, Piazza San Marco հրապարակի կաֆէներից մինի առջև նստած, լրագիր կարգալով և ագահութեամբ ներշնչելով ծովալյին մնդմ և առողջարար օդը:

օրը, երբ կաթօլիկ հոգևորականութիւնը թափ էր կազմել, ամբոխը, հրապարակի վրա երկարական շարք կազմելով՝ ամեն տեսակ հայնոյն էր թափում՝ անցնող հոգևորականութեամ վերջը թէ ամբոխի միջից և թէ հրապարակի կու կողմը գտնվող կափէներից՝ սկսեցին քարածակել զգաստաւորված քահանաների վրա, ու

զազնով տոլյայի սպակ և առողջաբարք է. Ա կերջապէս ժամանակն անցնում էր, պէտք է սկսէի պարապմունքներս: Եւ ահա մի գեղեցիկ առաւօտ վարձում եմ Piazzetta ասված ծովեցնայ հրապարակից ոչ հեռու, ծովի ալիքների վրա ճօճ-փող նաւակներից մին և ճանապարհ եմ ընկնում գէպի San-Lazaro կղզին, Մխիթարեանների միա-

բանութեան վանքը: — Զէ, gli Armeni,— բացառողութւս ան, զանանց նաև նաև կարպարա, ամենքն էլ նրանց յարդ են... Կրանք ուստամնական մարդկի են, նրանք ոքին չեն խաբում ու չեն հարստահարում:

Հաստ անդամ՝ նոյն նիւթի վրա խօսելով միշտ միակերպ պատասխան էի ստանում ծանր մեծ հիւանդանոցը, ահա այդիներով ծածկված Լիդո կղզին, ահա վերջապէս կամաշազարդ San-Lazaro կղզին, որի բոլոր վիճութիւնները կարմիր

աղվաներից են շնչված....

Նաւալվարս ինձ հետ մանդադար խօսելով և ա-
մեն բան բացատրելով առիթ չը բաց թողեց օ-
րինաւոր կերպով հայնոյելու հոգեորականներին։
Եօթանաւանական թւականներում սաստիկ հակա-
կուրական ողի էր տիրում ամբողջ Խոտալիայում։
ստորին ամբոխի և հոգեորականների մէջ ամբողջ
Խոտալիայում ընդհարումներ էին պատահում։ Ես
ինքս ներկայ էի Վենեցիայում հետեւել զեպ-
քին։ Սան-Մարկօ հրապարակի վրա, մի տօնի

ի պահանջմամբ, ստիպվեց հրաժարական տալ իր
պաշտօնից, զիսաւորապէս Սուսա-բէյի խայտա-
ռակ զատավարութեան պատճառով։
—Վեհէլմ կայսրը, ընդունելով գիւղացիների
պատգամաւորութիւնն ասեց. «Երկրագործութեան
առաջադիմութիւնը կարող է աելլի ունենալ մի-
միայն խաղաղութեան պայմանով, որի պահպա-
նութեանը ևս նուիրել եմ իմ ամբողջ կեանքս»։

ԻԱՆ ՀՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքի լրագիրներից մէկի՝ Նիւ-Յօրկի
թղթակիցը հազորդում է. «Որպէս ամբողջ աշխար-
հին յայտնի է, ոչ ռուսաց, ոչ էլ աւատրիական
կառավարութիւնները յարմար չը համարեցին օ-
գուստ քաղել հրէանների կրթութեան համար բարօն
Հիրշի առաջարկած միլիոններից։ Բանից երե-
սում է, որ այդ միլիոնները այժմ գործադրվելու
են Ամերիկայում։ Բարօն Հիրշին նպատակն է՝ նպաս-
տել Ամերիկա գաղթող բացառապէս ուսու հրէա-
ների բարոյական և մոռաոր զարգացմանը։ Այդ
նպատակով նա իւրաքանչիւր տարի կուղարիկ
120,000 դոլար փող, ամսական 10,000 դոլար
վճարելով։ Երկու ամսական 20,000 դոլար արդէն
ստացված է այստեղ։ Խնդն բարօն Հիրշ նշանակեց
տասն անձերից բաղկացած մի՛ մասնաժողով, ո-
րին և յանձնեց իր ծրագրի իրագործումը։ Մա-
սնաժողովը միտք ունի հիմնել մի արհեստագիտա-
կան գլուխոց, ուր ռուս-հրէա երիտասարդութիւնը
կը սովորի զանազան արհեստներ և զիւղատնե-
սութիւն։ Ամերիկամանները ոչինչ նպաստ չեն
ստանայ Հիրշի Փօնդից։

տիճան անձն տեղեկացրեց կայսրին, որ իբր թէ
իշխան Բիսմարկը շատ մօքՓի է ընդունում, և ապդ
պատճառով նրա գաղափարները սկսում են խառն-
վելը կայսրը իր մօտ կանչեց բժիշկ Շվենինգերին,
հարցուածորձ արեց նրան և համոզվեց, որ ամէիմն
լուր են հաղորդել իրան։ Դրանից յետոյ, իշխան
Բիսմարկի հետ հասարակական յարաբերութիւններ
ունեցող մի քանի անձինք հաջորդեցին նրան, որ
կայսրը անսպատճառ կամենում է ազատվել նրա
նից, իսկ մի և նոյն ժամանակ կայսրին տեղեկաց-
նում էին, որ կանցլէրը կամենում է հրաժարական
տալ...

Archaeological Institute of America

ՄՕՍԿՎԱ, 30 ապրիլի: Երգուեալ հաւատաբանականների ժամանակակից ժամանակակից ժամանակակից օդինականներ

տարների ժողովը երդուեալների օգնականներ
մասին մարտի 3-ին հրատարակած կամսնները բա-
ցատրող մի գրութիւն ուղարկեց։ Խորհուրդը վերայի-
շեալ կամսնները հրատարակելիս՝ զեկավարվու-
էր այն խորհրդառութեամբ, որ օգնականները
ազատութեավ իրանց պատրժների հետ ունեցա-
անմիջական կապից, քաքրայումն են առաջացնու-
կօրպօրացիայի մէջ։ Խոկ երդուեալ հաւատարմա-
տարների դասակարգը պէտք է զօրեղ լինի
միայն իր գլուխթեամբ, այլ և իր անդամներ

Ներին: Վերին աստիճանի հիւրասէր, սիրավել
ընդունելութիւնը, աբեղաների կիրթ վարմունք
նրանց լուսաւոր, առաջադիմ հայեացքները, վա-
քի գեղեցիկ սարք ու կարգը, հարուստ տպարա-
նըն ու զրադարձանը, եկեղեցու մէջ բուն հայկ-
կան արարողութիւնների անխսախտ պահպան
ը, վերջապէս և խնամքուլ մշակված խալողի ա-
զին ու բանջարամոցը, —այդ բոլորը վերին ա-
տիճանի մխիթարական տպաւորութիւն էր գո-
ծում հայ այցելողի վրա: Խաղաղութիւն, տոկո-
աշխատանք, անձնուեր սէր դէպի հայրենիթի յ-
շատակիները և մի և նոյն ժամանակակից հայեաց-
կիրթ վարմունքն ու լայն ժամանակակից հայեաց-
ներ ամեն հարցերի վրա, —ահա Վենեցիայի տու-

Հայրերի յատկանիշը: Իր ժամանակին ես յայն
էի «Հայկական Աշխարհում» իմ հայեացքները
սուրբ հայրերի ուղղութեան պակասաւոր կողմե
մասին, այն է նրանց մանկավարժական սխալ
անժամանակակից ուղղութեան մասին: Նրա
ուռեն Վենեցիայում երկու դպրոցներ՝ մինչ կը
գում, —վանական դպրոց է, իսկ միւսը քաղաքու
մեջ՝ տեսակ միջնական ուսուց, մի տեսակ լին

մի տեսակ միջնակարգ դպրոց, սր տսակ ԱՇէ, որը այն ժամանակ կրում էր «Բաֆայէլեանունը, իսկ այժմ միացվելով Պարիզից տեղի փոխված Մուրադեան դպրոցի հետ, կրում է «Փայէլեան-Մուրադեան» անունը:

Կղզու վրա գտնվող վանական դպրոցը գործ ինձ վրա, ինչպէս և նկարագրել էի «Հայկական Աշխարհում» անախորժ տպաւորութիւնն. երեխ ները հիւանդուս, նիհար, դեղնած, ստրկաց բժացրած դէմքերով.. Ներկայ գտնվելով դպր

արձր ազնւովթեան ինքնաճանաչութեամբ: Կրիւ-
ովի և բլիւմէնտալի յայտնած առանձին կարծի-
ից երևում է, որ օգնականների դէմ եղած գան-
ատների սակաւաթիւ լինելը ապացուցանում է,
որ զօրեղ կօնտրօլի պէտք չը կայ, այն ինչ
գնականների թիւ պահապացնելը կը բազմացնէ
ասնաւոր փաստաբանների թիւը, որոնց վրա
օնտրօլ բնորովվին չէ լինելու:

Հիմնը՝ հեռագրում է կ. Պօլսից, որ արդարադատութեան մինչադր Զէվքէտ-Փաշա արձակված է գաշտօնից, այն առաջադրութիւնների չնորհով, որ ներկայացրել են անզիւական և գերմանական և սպասաները Մուսա-Քէյլ գատի և մի քանի մերմանացի նաւաստիների գործում նրա բռնած վիրքի վերաբերմամբ:

Պան մի քանի անգամ կրկնված հերթումներին,
աստ երկիրւ են կրում Միլանի մտաւոր կարողու-
թեան մասին:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԴԻ, 1 մայիսի: Հրատարակված են
դիւղական հողային բանկի և նրա բաժինների
համապատասխան առաջարկութեան և առաջարկութեան մասին մասին:

զործունէութեան կամուները լոռատամբ թագա-
ւորութեան մէջ:—«С. Пётр. Всѧд.» լրագիրը հա-
զորդում է, որ վերջնականապէս մշակված է այն
օրինագիծը, որը վերաբերում է կենսական և ու-
ժիշ մթերքների կեղծելու առաջն առնելուն:—
Այս լրագիրը հաղորդում է, որ գնաված է պա-
հել Բաթումում միայն մի կերոսինի նաև ահան-
գիստ, որը կարող լինի իւրաքանչիւր տարի ար-
ահանիւ: 75 միիկոն նաւթային արտագրութիւն

ներ, իսկ առևտրական նաւահանգիստը տեղափոխվել Փօթիք: «Գրաշանին» լրագիրը հաղորդուել, որ Նօվո-Ալեքսանդրեան գիւղատնտեսական ինստիտուտում ունինդիրների լնդունելութեամբ գարարեցնելու կարգադրութիւնը եղաւ Վարշավյան առումնարանական շրջանի հոգաբարձուի առաջնորդութեամբ, որը մատնացոյց է անում ինստիտուտի փոխարքուն միջնակարգ ազգօնոմիական գործական դպրոցներ բանալու անհրաժեշտութեամբ: Ուստի Տրուսաց Տէլինիական ընկերութեամ մէջ կազմված տեկնիական մշտական յանձնաժողովը պարտու համարելով նպաստել տեկնիական կը թութեան գարգացմանը, մեծ պատրաստութեամ կը պատրասիանէ իրան արած հարցմունքներին անհրաժեշտ առաջարկող անձերին կը տայ անհրաժեշտ բաց տրութիւններ:

ՊԱՐԻԶ, 1 մայիսի: Հանրապետական մամուլի ուրախութիւնն է յայտնում Հռոմում Փրանսիական հրացանձիւներին արած ընդունելութեան համար, որնք գնացել են այստեղ իտալական հրացանաձիւների մեծ տօնախմբութեանը մասնակցել համար, ուր հրաւիրված էին և օտարականներ Ֆրանսիացներին դիմաւորեցին հարցմունքով, իսկ առաջնաշնորհը հանդիսանուելու առողջ մի ճա

արտասանեց, որով մատնացոյց արաւ, որ խտալ
տարեկան հանդէսին, համոզվեցայ թէ գպրոցու
տիրում է մեռած գրաբարականութիւնն ու նու
ցած սխօլաստիական մեռցնող ոգին....
Բայց մի բան անորոշանալի է, այդ այն է
Վենէցիայի Մլախթարեանները սիրահարված
իրանց հայրենիքի յիշասալիների վրա... Ուր
նայես, ուր և գնասա,—այդ փոքրիկ աշխար
Սուրբ-Ղալարի կղզին յիշեցնում է քեզ հայրենիկ
Հայոց գրքեր, հայոց ձեռագիրներ, Հայաստա
տեսարանների պատկերներ, եկեղեցում հին հ
կական պարզ ծիսակատարութիւն, այդու մ
տեղ մի մեծ աւաղան վանի ծովակի ձեռվ
վաժ....
Աբեղանները սիրով ընդունեցին իսձ... Ուր

տարբերութիւն նրանց և Վիէննայի միջնադարեական ուրուականների մէջ....

Սրանց հետ խօսելով, մարդ մոռանում է նրանք կաթօլիկ են, մոռանում է նոյն խակ արեղաններ են, —այն աստիճան լուսաւորված միկ են նրանք։ Մարդ նոյն խակ առաջին րոպի ստիպված է նայել նրանց վրա, որպէս լուսաված աշխարհականներից բաղկացած համեստ

ուստիմական ընկերակցութեան վրա.... Սի
հարկաւոր չէ խօսել ու վիճել նրանց հետ կա
լիկութեան մասին,...

Ես յայտնեցի սուրբ հայրերին իմ նպատակս
Կրանք խորհուրդ տուեցին ինձ զիմն հ. Պե
Ալիշանին, որը այն ժամանակ Բաֆայէլեան դ
րոցի տեսուչ էր և կենում էր քաղաքում գտնա
դպրոցի շինութեան մէջ:

(Կը շարունակի)

